

Zenica

Analizom je utvrđeno da su razvojni strateški dokumenti grada Zenice usklađeni sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva u tek dvije od ukupno 15 posmatranih ciljeva održivog razvoja. U odnosu na osam ciljeva održivog razvoja je utvrđena djelomična usklađenost, dok je potpuna neusklađenost utvrđena u odnosu na pet ciljeva održivog razvoja.

- Strategije Grada Zenice su usklađene sa slijedećim ciljevima održivog razvoja: svijet bez siromaštva i čista voda i sanitarni uslovi;
- U odnosu na osam ciljeva održivog razvoja utvrđena je djelomična usklađenost sa identifikovanim potrebama lokalne zajednice i to kod ciljeva: zdravlje i blagostanje; kvalitetno obrazovanje; rodna ravnopravnost; dostojanstven rad i ekonomski rast; smanjenje nejednakosti; očuvanje klime; očuvanje vodenog svijeta i mir pravda i snažne institucije
- Potpuna neusklađenost razvojnih strategija Grada Zenice je utvrđena u odnosu na slijedeće ciljeve održivog razvoja: svijet bez gladi; pristupačna energija iz čistih izvora; održivi gradovi i zajednice; očuvanje života na zemlji; partnerstvom do ciljeva;

Iz navedenog je evidentno da grad Zenica ipak radi sistemski na održivom razvoju, no taj proces je usporen i dodatno otežan nizom administrativnih protokola koji su kroz procese dugogodišnje realizacije otežani naročito u segmentu praćenja njenje realizacije. Strategije su obično orijetnirane na 10-godišnje razvojne periode što nije adekvatno shodno na brze promjene domaćih, ali i globalnih trendova.

U Zenici bez obzira na gradnju identiteta na osnovu industrijske baštine postoji težnja ka transformaciji tj. reindustrijalizaciji. Ono što je iznenađujuće jeste da Zenica kao grad još uvijek nedovoljno prepoznaje turistički sektor i mogućnost realizacije održivosti kroz navedeni.

Po pitanju energetske efikasnosti, značaj iste se prepoznaje kroz rad javnih institucija no taj proces je čini se vrlo spor i vrlo skup za realizaciju za Zenicu shodno na druge potrebe grada koje dolaze u prvi plan poput poboljšanja sistema grijanja, vodovoda, kanalizacije i sl. Zenica nema sistem pružanja podrške za realizaciju programa uspostave energetske snabdijevanja privatnih domaćinstava i taj proces je nažalost još više otežan pratećim porezima.

Zenica mora više da radi i na borbi protiv korupcije, poboljšanju socioKulturne atmosfere grada koja je na vrlo niskom i depresivnom nivou, te oganizacionih kultura javnih institucija koje trenutno nisu na dobrom glasu.

U narednoj tabeli je uporedni prikaz potreba lokalne zajednice utvrđene tokom terenskog istraživanja, potreba koje je utvrdila lokalna vlast grada Zenice u svojim strateškim dokumentima, te stepen njihove međusobne usklađenosti u oblastima relevantnim za UN ciljevima održivog razvoja.

Ciljevi održivog razvoja	Razvojne potrebe identifikovane terenskim istraživanjem	Razvojne potrebe navedene u strateškim dokumentima	Mjere i aktivnosti planirane u strateškim dokumentima	Procjena stepena usklađenosti razvojnih strategija
Svijet bez siromaštva	<p>Povećati primanja za osobe 3. uzrasne dobi</p> <p>Otvoriti nova radna mjesta, prevashodno za mlade u oblasti društveno-humanističkih zanimanja</p> <p>Pružiti priliku, programe poticaja, mentorstva mladim ljudima kako bi isti osnivali vlastita preduzeća</p>	<p>Poboljšanje sistema socijalne zaštite</p> <p>Fokusiranost na razvoj MSP, poljoprivrede i sl.</p>	<p>Finansijska podrška MSP i Start up firmama – 2021</p> <p>Finansijska podrška za razvoj poljoprivredne proizvodnje</p> <p>Sufinansiranje poljoprivrednih projekata koje implementiraju nevladine / donatorske organizacije</p>	Usklađeno

	<p>Poboljšati inkluziju Romske populacije u društvu</p> <p>Uvesti i pooštirti mjere kažnjavanja prosjačanja</p> <p>Uraditi istraživanje o stepenu zadovoljstva građana</p> <p>Povećati esencijalnu listu lijekova</p> <p>Povećati primanja penzionerima</p> <p>Sprovoditi mjere i politike obrazovanja Romske populacije</p> <p>Poboljšati prilike za život mladih</p> <p>Poboljšati kulturni</p>			
--	---	--	--	--

	<p>program Grada</p> <p>Osnivati strateške alijanse između javnog, privatnog i civilnog sektora sa svrhom povećanja broja radnih mjesta</p>			
Svijet bez gladi	<p>Povećati izdvajanja za Narodnu kuhinju</p> <p>Uvesti sistem socijalnih samoposluga u Zenici</p> <p>Povećati izdvajanja za zapošljavanje teško zapošljivih kategorija</p>	Orijentiranost na socijalnu i zdravstvenu zaštitu prevashodno	Izgradnja objekata socijalnog stanovanja	Neusklađeno
Zdravlje i blagostanje	<p>Primarna i sekundarna zdr.zaštita (dijagnostika)</p> <p>Uspostaviti klinički centar</p>	- izgradnja termoenergetskog bloka	- Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija ambulanti	Djelimično usklađeno

	<p>Unaprijediti infrastrukturu bolnice</p> <p>Unaprijediti uslugu zdravstvene zaštite prevashodno tu staviti akcenat na vremensku odrednicu tj. brzinu pružanja zdr. usluge</p> <p>Unaprijediti zdr. zaštitu žena, trudnica i porodilja</p> <p>Sistematski pružati psiho-socijalnu podršku demobilisanim borcima i ratnim-vojnim invalidima</p> <p>Uvesti fond za zdravstvenu zaštitu i liječenje osoba slabije socio-ekonomske situacije</p>			
--	---	--	--	--

	<p>Uvesti politike zabrane prikupljanja humanitarnih sredstava i prosjačenja na ulicama</p> <p>Regulisati plan rada organizacije i pružanja zdr. zaštite u vremenima krize</p> <p>Ukinuti praksu prihvatanja isključivo ljekara u menadžments koj strukturi zdravstvene zaštite</p> <p>Unaprijediti opremu civilne zaštite (uključujući GSS, Crveni Križ, Rafting klub SRK)</p>			
Kvalitetno obrazovanje	<p>Uskladiti obrazovni sistem i kurikulume u odnosu na potrebe na tržištu rada</p>	<p>Poboljšati infrastrukturu škola</p> <p>Otklanjanje arhitektonskih barijera</p>	<p>Unapređenje sportskih, rekreativnih centara te sadržaja institucija kulture</p>	<p>Djelimično usklađeno</p>

	<p>Kreirati programe koji njeguju kritičko mišljenje</p> <p>Uvesti praktičnu nastavu/praksu u školski sistem</p> <p>Uspostaviti centar za jezike i sl. gdje će djeca i mladi imati priliku da uče strane jezike i omogućiti njihovu pristupačnost svakome</p> <p>Omogućiti veći broj programa razmijena za studente</p> <p>Poboljšati programe informacijske i digitalne pismenosti i omogućiti njihovu pristupačnost svakome</p>	<p>Uvođenje novih programa koji su potrebni na tržištu rada – softverski inženjering i menadžment preduzeća</p>	<p>Uvođenje novih programa koji su potrebni na tržištu rada – softverski inženjering i menadžment preduzeća</p> <p>Otklanjanje arhitektonskih barijera</p>	
--	---	---	--	--

	<p>Povećati broj naučnih-stručnih konferencija</p> <p>Povećati stipendije za studente koji dolaze sa ruralnih područja ili im subvencionirati troškove prijevoza</p>			
Rodna ravnopravnost	<p>Otvoriti više radnih mjesta</p> <p>Olakšati mogućnosti osnivanja obrta i preduzeća od strane žena i od strane osoba sa invaliditetom</p> <p>Raditi na programima osvještavanja o tzv. „neplaćenom ženskom radu“ -na Univerzitetu omogućiti uspješnim studenticama da se zaposle</p>	<p>Programi prekvalifikacije, dokvalifikacije i zapošljavanja žena</p> <p>Umanjiti rizik rane eksploatacije -ekonomski osnažiti žene</p> <p>Uvrstiti rodnu komponentu u medijima</p> <p>Povećati stepen participacije žena u politici kao i u upravljačim strukturama</p>	<p>Program mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici za područje Zeničko-dobojskog</p> <p>Dječiji dnevni centar</p> <p>Uspostavljena Služba za bolesti dojke</p> <p>Rodno senzitivna analiza školskih programa i udžbenika</p> <p>Ekonomsko osnaživanje putem doedukacije, prekvalifikacije i usavršavanja u skladu sa potrebama žena i</p>	Djelimično usklađeno

	<p>Raditi na programima poticanja žena za djelovanje na pozicijama moći</p> <p>U sklopu fakulteta oformiti vrtiće i dnevne boravke za djecu kako bi majke mogle ujedno da bez problema studiraju</p> <p>Raditi na osvještavanju muškaraca o ulogama u domaćinstvu i porodici</p> <p>Kreirati programe podrške za mlade majke Povećati iznos dječijeg doplatka Poboljšati percepciju volonterskog rada na način da se isti priznaje kao radno iskustvo</p>		<p>djevojaka u ruralnim i urbanim sredinama (podaci iz Gender akcionog plana za razvojni period do 2017. godine)</p>	
--	---	--	--	--

	Osigurati veći iznos za pripravnčki rad u JI			
Čista voda i sanitarni uslovi	Poboljšati vodovodnu i kanalizacionu mrežu	Poboljšanje vodovodne i kanalizacione mreže	<p>Unapređenje poslovanja Regionalne deponije "MOŠĆAN ICA" d.o.o.Zenica</p> <p>Projekt izgradnje vodovoda "Plava voda"</p> <p>Realizacija projekta izgradnje centralnog postrojenja za obradu otpadnih voda</p> <p>Realizacija projekta Vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda BiH II</p> <p>Regulacija riječnih korita vodotoka prve kategorije – izvršeno</p> <p>Regulacija riječnih korita vodotoka druge kategorije – izvršeno</p> <p>Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne i</p>	Usklađeno

			kanalizacione mreže - izvršeno	
Pristupačna energija iz čistih izvora	<p>Subvencionirati energetske efikasnosti privatnih domaćinstava</p> <p>Nagrađivati praksu reciklaže i pravilnog odlaganja otpada</p> <p>Raditi na programima osviještavanja</p> <p>Ukinuti poreze za uspostavu solarnih panela na privatnim posjedima</p> <p>Kreirati programe poticaja za privatna preduzeća za poboljšanje energetske efikasnosti i čiste proizvodnje</p> <p>Promovisati lidere energetske efikasnosti u gradu Zenici</p>	Potreba poboljšanja energetske efikasnosti u gradu za 20%	Projekti i programi poboljšanja energetske efikasnosti u gradu za 20% - izrada SEAP-a, poboljšanje EE u JI, edukacija i sll.	Neusklađeno

<p>Dostojan en rad i ekonomski rast</p>	<p>Unaprijediti sistem biroa za zapošljavanje</p> <p>Izdvojiti više sredstava za pripravnčki rad i zapošljavanje mladih ljudi</p> <p>Razvijati kreativni sektora</p> <p>Reinovirati nastavni plan i program Razviti sistem praktične nastave</p> <p>Poboljšati sociokulturnu atmosferu sajmovima, festivalima, kulturno kreativnim i participativnim programima</p>	<p>Orijentiranost na osnivanja MSP</p>	<p>Projekti i programi poticaja</p>	<p>Djelimično usklađeno</p>
<p>Smanjenje nejednakos ti</p>	<p>Uspostaviti programe radnog osposobljavanja OSI</p>	<p>Orijentiranost na socijalnu inkluziju OSI u obrazovne strukture</p>	<p>Programi uklanjanja arhitektonskih barijera</p> <p>Programi i poticaji za osnivanje MSP</p>	<p>Djelimično usklađeno</p>

	<p>Otvirati radna mjesta za OSI</p> <p>Podržavati uključivanje žena u političko djelovanje i odlučivanje</p> <p>Uspostaviti javne politike sprovedbe inkluzivne zajednice</p>	<p>Inkluzija žena u politici i u zajednici</p>		
<p>Održivi gradovi i zajednice</p>	<p>Uvesti veći broj kanti</p> <p>Sanirati divlje deponije</p> <p>Poboljšati sistem dovoza smeća za ruralnih područja</p> <p>Uspostaviti sistem reciklaže i prerade recikliranog materijala</p> <p>Programi poticaja prenamjene postojeće industrijske baštine</p>	<p>Prepoznato u strategijama na više mjesta</p> <p>Postoje projekti za prenamjenu industrijske baštine od strane privatnih lica</p>	<p>Puštanje u rad nove gradske toplane</p> <p>Izrađena studija modernizacije i proširenja sistema daljinskog grijanja u Gradu Zenica</p> <p>Gasifikacija Grada Zenice</p> <p>Proširenje mreže javne rasvjete – izvršeno</p> <p>Poboljšanje energetske efikasnosti u stambenim zgradama – izvršeno u 4 zgrade</p>	<p>Neusklađeno</p>

			<p>Poboljšanje energetske efikasnosti javne rasvjete</p> <p>Izrada urbanističkog plana grada Zenica –zrađeno</p> <p>Izrada detaljnih planova Regulacionih planova – izrađeno</p> <p>Izgradnja i rekonstrukcija postojeće putne infrastrukture na području Grada Zenica – izvršeno</p> <p>Sanacija i rekonstrukcija saobraćajnica prema sporazumima sa JP Autoceste FBiH i JP Ceste Federacije BiH</p> <p>Izgradnja mosta preko rijeke Bosne u Blatuši</p> <p>Izgradnja autobuske stanice sa pratećim</p>	
--	--	--	--	--

			<p>sadržajem - izvršeno</p> <p>Izgradnja podzemnih garaža – izgrađeno</p> <p>Izgradnja Eko kuće na izletištu Smetovi</p>	
Očuvanje klime	<p>Poboljšati lokalnu infrastrukturu za radi zaštite od poplava – još više</p> <p>Uvesti mjere i kazne za zagađenja od strane Mittala</p>	<p>Prepoznato je u strategijama i na više mjesta se ističe;</p> <p>Grad se orijentirao na eko inicijative</p>	<p>Eko kuća</p> <p>Promocija ekologije</p> <p>Projekat zaštite od poplava – djelimično realiziran</p>	Djelimično usklađeno
Očuvanje vodenog svijeta	<p>Uspostaviti kolektore za otpadne vode i prečišćivače kojim će se sanirati odvod otpadnih voda u rijeku Bosnu</p> <p>Započeti proces sistematskog čišćenja rijeke Bosne i za ovu svrhu se uvezati i sa drugim gradovima BiH</p>	<p>Uočen je i prepoznat problem i potreba</p> <p>Izgradnja vodotoka i kanalizacije u prigradskim i ruralnim područjima</p>	<p>Projekti koji su navedeni pod čistu vodu i sanitetske uslove se odnose i na ovaj SDG</p> <p>Projekat izgradnje separantnog sistema kanalizacije</p>	Djelimično usklađeno

	Kažnjavati zagađivanje rijeke od strane privatnih preduzeća			
Očuvanje života na zemlji	Uvesti politike primjene 3R koncepta Pooštoriti mjere zaštite prirode Strateški pristup u sprovedbi eko inicijative	Zaštita zemljišta od teških metala Promocija I podizanje ek-svijesti	Projekti od značaja za zaštitu okoliša i poboljšanje uslova života na području grada Zenica Nabavka urbanog gradskog mobilijara	Neusklađeno
Mir, pravda i snažne institucije	Prilagoditi kurikulume vjerskih predmeta u redovnom osnovnoškolskom obrazovanju tako da isti ne budu nacionalistički Poštriti mjere zaštite od korupcije i kažnjavanje iste Kroz kulturne programe isticati i promovisati	Nije prepoznato u strategiji	Uspostavljen je tim za borbu protiv korupcije koji djeluje na nivou ZDK Uspostavljeni su telefoni za prijavu korupcije	Djelimično usklađeno

	<p>zeničku multietničnost</p> <p>Poboljšati sistem psihosocijalne podrške mladim bračnim parovima, mladim roditeljima, 3. uzrasnoj dobi</p> <p>Raditi na prevenciji samoubistava – rano prepoznavanje suicidalnog ponašanja i programi pružanja podrške</p> <p>Promovisati mentalno zdravlje</p>			
Partnerstvo m do ciljeva	Poticati i promovirati saradnju između javnog, privatnog i civilnog sektora	- nije prepoznato u strategiji	U praksi postoje primjeri saradnje privatnog i javnog sektora, no ono što u tome izostaje jeste civilni sektor	Neusklađeno